

כִּי מֵאֵלֶּה הָאֲרִיִּץ דָּעָה אֶת דְּה' כְּמִים לַיָּם מַכְסִּים

הַמֶּאֱמֹר הַנִּשְׁבּוּעִי

צִיּוֹן בְּנוֹשֶׁפֶט תִּפְדֶּה

מִגֵּן אֲבוֹת

שבוע פרשת דברים

לקבלת המאמר השבועי במייל –
122333ako@gmail.com

להארות, תרומות, יצירת קשר והשגת חוברות
054-7341337

המאמר השבועי

ציון בנושפט תפדה

מגן אבות

שבוע פרשת דברים

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ' ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל, אלרועי פוזן, משה דנה פיקאר ויהודה רוזנטל.

הגהה ועריכה לשונית: ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו"ל: שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

שבוע טוב לכל החברים!

עוד מעט מגיע ט' באב שבעזרת ה' יתהפך לנו לששון ולשמחה וייבנה בית המקדש!

אנחנו הולכים ללמוד מאמר של ה"מגן אבות", ר' שלמה זלמן שניאורסון.

ה"מגן אבות" היה נכד של ה"צמח צדק" ותלמיד מובהק שלו. אחרי שה"צמח צדק" נפטר רוב חסידי חב"ד הכתירו כממשיך את הבן המפורסם שלו - ר' יהודה לייב (המהרי"ל מקאפוסט). לאחר חצי שנה הוא גם נפטר והבן שלו - המגן אבות המשיך אותו כרבי'ה של חסידי חב"ד - קאפוסט. (חסידי חב"ד - ליובאוויטש קיבלו עליהם לרבי'ה את הבן הצעיר יותר של הצמח צדק - המהר"ש - ר' שמואל שניאורסון.)

הרבי מליובאוויטש אמר על המאמרים של ה"מגן אבות" שהם "געשמאקע מאמרים" - מאמרים מתוקים.

המאמר שלנו מלמד איך מתדמים לה' ונהיים נקודת הציון שלו כאן בעולם. בהמשך הוא מסביר שכתגובה ה' "נדלק" עלינו ומתענג ממנו ומסדר את כל העולמות בסדר הפנימי שלהם.

לבסוף המגן אבות מכניס אותנו כבר לאווירה של אלול שלא מאוד רחוקה ממנו (אלוואוואוול!) ונותן לנו הסבר יפהפה על תשובה.

יאללה בעזרת ה' נזכה לגאולה שלימה במהרה!

אוהבים, החבר'ה ☺

ציון במשפט תפדה רבי שלמה זלמן מקאפוסט – מגן אבות

מבואר

אתה צדיק? מגיע לך!

"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". "שביה" הם מדרגת הבעלי תשובה שהיו בשביה. ולכן "בצדקה" כו'. אבל בחינת "ציון – במשפט תפדה". ואין צריך לצדקה. ישעיהו מנבא על הגאולה העתידה – "ציון – במשפט תפדה, ושביה – בצדקה".

פשט הפסוק הוא:

כאשר נשוב לחיות בצדק ובמשפט – נתנהג כמו שצריך, ה' יפדה אותנו מהעוונות שלנו ויגאל אותנו.

אך המגן אבות מדייק בפסוק ומבאר את העומק שלו:

"ציון" – הצדיקים (כפי שיבאר בהמשך).

"במשפט תפדה" – ה' יקרב אותם וייתן להם חיות "במשפט" – כי ככה "מגיע" להם לפי המעשים שלהם.

לעומתם –

"ושביה" – היהודים שהתנהגו "לא בסדר" והיו "שבוים" בצורת התנהלות זרה ועכשיו הם שבים בתשובה.

"בצדקה" – מקבלים חיות וקרבת ה' בחסד למרות שלא מגיע להם לפי המעשים שלהם.

דהנה כתיב "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה" ופירשו רבותינו ז"ל שהם צדיקים הגדולים ש"כל העולם ניזונים בצדקה

והם ניזונים בזרוע" ופירש רש"י ז"ל בזכותם שאין צריכים לצדקתו של הקדוש ברוך הוא. וזהו הרחוקים מצדקה.

מציאות זו של צדיקים שמקבלים את השפע מה' כי מגיע להם, מתוארת בישעיהו - "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה". הגמרא מסבירה שישעיהו מדבר אל הצדיקים הגדולים. לכל בני האדם ה' נותן מזון וקיום בצדקה - בחסד. אבל הצדיקים לא נזקקים לחסד של ה', הם "רחוקים מצדקה", וה' נותן להם מזון וקיום בזכות המעשים שלהם.

ויש לומר כי "ציון" הוא מדרגת צדיקים גדולים הנ"ל. דאיתא בירושלמי "חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנקראו ישראל "ציון" אלא בפסוק זה "ואשים דברי בפך וגו' ולאמר לציון עמי אתה". והנה בפסוק זה מבואר כל הג' דברים שעליהם העולם עומד כו'. "ואשים דברי בפך" זהו תורה

הצדיקים הגדולים שמתנהגים 'כמו שצריך' בשלימות - נקראים "ציון" כפי שנראה מהדרשה של הגמרא בירושלמי.

הגמרא אומרת שהמקום היחיד שאנחנו נקראים "ציון" זה בפסוק הבא - "ואשים דברי בפך ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה". לפני כן, הגמרא דורשת את תחילת הפסוק על כל שלושת הדברים עליהם העולם עומד - תורה, עבודה (קרבנות ותפילה) וגמילות חסדים:

א. "ואשים דברי בפך" - זו תורה. דברי ה' בפה שלנו - כשאנחנו לומדים תורה.

"ובצל ידי כסיתך" זהו גמילות חסדים "בצל החכמה בצל הכסף". גם כל המצוות הם בחינת מקיפים ונקראים צל כו'.

ב. "ובצל ידי כסיתך" - זו גמילות חסדים. "בצל" רומז לעשיית חסד כפי שרואים בפסוק - "בצל החכמה בצל הכסף". בנוסף, כל המצוות שייכות לאור ה"מקיף", כלומר הם אור גדול שמאיר ומיצל עלינו, אבל הוא "גדול עלינו" ולא נכנס ל-'בפנים' שלנו. לכן מצוות הצדקה, שהיא "המצווה" כמו שאדמו"ר הזקן כותב בכמה מקומות, רמוזה בכך שה' מיצל עלינו ביד - באור שלו.

"לנטוע שמים וכו'" זהו עבודה, קרבנות שעל ידם מתקיימים שמים וארץ. והוא ענין המעמדות שהיו בבית המקדש. ולכן נקראים "לנטוע כו' וליסוד כו'".

ג. "לנטוע שמים וליסוד ארץ" - אלו הקרבנות - עבודת הקרבנות והמעמדות שהיתה בבית המקדש [המעמדות - עמידת נציגים מעם

ישראל ליד הקרבת קרבן התמיד בכל יום]. חז"ל אומרים שבזכות הקרבנות מתקיימים השמיים והארץ ולכן הם נרמזים כאן בפסוק - הם אלו שנוטעים ויוסדים את השמיים והארץ.

ואזי נקראים ישראל ציון. היינו כאשר הם שלמים וכלולים מכל הג' קוין דתורה ועבודה וגמילות חסדים אזי דוקא נקראים ציון. יוצא לנו שאנחנו - עם ישראל מכונים "ציון" כאשר אנחנו עובדים את ה' יתברך בשלימות - לומדים תורה, מקריבים קרבנות או מתפללים ועושים חסד¹.

כי "ציון" הוא לשון סימן. וכתיב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" וכשנשמות ישראל הם בבחינת "אדם" להיות "בצלמנו כדמותנו" ממש דהיינו על ידי שהם שלמים בג' קוין הנ"ל אזי נקראים "ציון" לשון אות וסימן כו'

ה' יתברך ברא אותנו דומים לו - "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". אבל זה מתגלה רק כאשר אנחנו באמת "אדם". כלומר:

כאשר כל החלקים של האישיות שלנו קשורים לה' בשלושת העבודות - תורה תפילה וחסד אנחנו דמות "אדם" שלימה. ממילא אנחנו נהיים דומים לה' יתברך ואנחנו נהיים ה"ציון" והסימן שלו כאן בעולם. כל מי שרואה אותנו מייד נזכר בה' יתברך. לכן כשאנחנו שלמים בעבויידה אנחנו נקראים - "ציון".

ולכן ציון זהו מדרגת צדיקים הגדולים שנק' אבירי לב הרחוקים מצדקה. ולכן במשפט תפדה שא"צ לצדקה כו' משא"כ שביה בצדקה דוקא ולא עפ"י משפט.

לסיכום:

"ציון" היא המדרגה של הצדיקים שעובדים את ה' בשלימות של תורה תפילה ועשיית חסד. הם לא זקוקים לצדקה בשביל לקבל את השפע מה' ונקראים בפסוק "אבירי לב הרחוקים מצדקה. לכן "ציון" - במשפט תפדה" - הם מקבלים כי ככה ראוי.

¹ שלושת החלקים הללו של עבודת ה', הם כנגד שלושת הקווים-הצדדים של הספירות. עשיית החסד היא כנגד צד החסד, שהעניין שלו הוא השפעה ופנייה כלפי מטה. עבודת הקרבנות והתפילה היא כנגד צד הגבורה, שהעניין שלו הוא יראה - קבלת עול מלכות שמיים ופנייה כלפי מעלה - לה' יתברך. לימוד התורה הוא כנגד האמצע - התפארת, כי התורה היא ישרה ושלימה ולא נוטה לאחד מהצדדים אלא כוללת הכל.

לעומת זאת "ושביה בצדקה" - הבעלי תשובה מקבלים חיות וקרבת ה' רק בזכות החסד והצדקה של ה'.

אין על עם ישראל, פשוט תענוג לראות אותם, צדיקים!

והענין דכתיב "ראשון לציון" וידוע מה שנתבאר בתורה אור על פסוק "זכור" הראשון, שחכמה עלאה נקראת 'ראשית' לשון נקבה בחינת 'מקבל', ובחינת 'אין' מקור החכמה נקראת 'ראש' לשון זכר. או 'ראשון' כמו שכתוב "אני ראשון כו'". והוא בחינת עתיק

יומין
מקור
התענוגים

המושג השבועי – עתיק יומין

מקורו בתנ"ך של הביטוי "עתיק יומין" הוא באחד מחזונות דניאל הנביא, שבו הוא מתאר מפגש עם ה' (דניאל ז, ט): "חִזָּה הָיִית עַד דִּי כָרְסָן רַמְיוּ וְעֵתִיק יוֹמִין יְתֵב לְבוּשָׁה כְּתִלְג חֲנֹר וְשָׁעַר רִאשָׁה כְּעֶמֶר נָקֵא כָרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּי נֹר גְּלָלוּהִי נֹר דָּלֵק" ... כבר פרשני הפשט פירשו שלמלה 'עתיק' כאן יש שתי משמעויות: א – עתיק, ישן; ב – עתיק מלשון "ויעתק משם", משהו נעתק, נבדל, לא באמת משהו שאפשר לדבר ולתאר אותו. בעצם הרצון כאן זה להביא הפלאה (אפשר להסביר שבעצם זה אותו ענין – ההפלאה שיש כלפי 'זקן', שחי הרבה לפניך ויודע הרבה יותר ממך והוא משהו אחר לגמרי, היא ביטוי של 'נעתק' – משהו מובדל ממני לגמרי). אחר כך, בזוהר הקדוש, השתמשו במלה זו ככינוי של הקב"ה (או של צד מסוים בו). בקבלה (בעיקר באריז"ל) מוסבר כהמשך לכך שבתוך ה'פרצוף', 'שעור הקומה' של האלוקות, במדרגה הגבוהה ביותר, ה'על-מודע', ה'נעתק', שנקראת 'כתר' – יש שני צדדים: "אריך אנפין" (שאוּלִי עליו נדבר פעם אחרת) ו"עתיק יומין". הפרצוף ה'חצוני' הוא 'אריך', והפרצוף ה'פנימי' הוא 'עתיק'. זה בעצם רובד באלוקות ש"מועתק" ומובדל לגמרי מהעולם, דרגה שמעבר להשגת השכל האנושי.

אדמו"ר
הזקן
מבאר ב'תורה אור'
ספירת החכמה
נקראת 'ראשית'.
ראשית זה התחלה,
החכמה היא תחילת
הגילוי של ה' בעולם.
אך 'ראשית' זה בלשון
נקיבה מכיוון שהיא
מקבלת ממה שמעליה
- מ'ראש' כמו אשה
שמקבלת מבעלה.
'ראש' או 'ראשון'
כבפסוק - "אני
ראשון", מתייחס
ל'עתיק יומין' -
פנימיות הכתר - כנגד
התענוג.

התענוג בנפש,
הוא המקום הראשוני
בו אין עדיין גילוי,
אפילו לא פנימה בתוך
האדם. התענוג - שהוא
ראש וראשון עוד לפני
כל הגילויים, משפיע
לחכמה - לתחילת
וראשית הגילוי. אך

התענוג נחשב כלפי החכמה כ - 'אין', כלומר הוא 'משהו אחר לגמרי' שהיא לא מכירה בכלל ולא רק יותר גבוה ממנה.

וזהו "אשר קדשנו במצותיו" 'אשר' הוא אותיות 'ראש'. והנה 'ישראל' אותיות 'לי ראש' והיינו שנשמות ישראל ממשיכים בבחינת 'ראשית חכמה כו' הגילוי מבחינת 'ראש' וזהו "בשעה שישראל אומרים אמן יהא שמיה רבא הקדוש ברוך הוא מנענע בראשו" שהוא בחינת 'ראש' הנ"ל.

אנחנו - עם ישראל שייכים לתענוג של ה' יתברך עוד לפני שהוא מתחיל להתגלות החוצה. לכן אנחנו נקראים 'ישראל' - בחילוף אותיות - 'לי ראש', כלומר שה'ראש' - התענוג שייך אלינו. כאשר אנחנו מקיימים מצוות - אנחנו ב'שיא' שלנו ואז ה' 'עף' עלינו ומתענג ממנו. ממילא ניכרת בפנייה של ה' להתגלות ולחיות את העולם - שהוא לא עושה זאת סתם אלא שיש לו קשר עצמי למציאות - אלינו.

לכן לפני שאנחנו מקיימים מצווה אנחנו אומרים - "אשר קדשנו במצוותיו" - בחילוף אותיות - 'ראש'. עשיית המצוות מגלה את מה שקודם וראשוני להתגלות של ה' החוצה - את התענוג.

לפי זה נבין גם את הפירוש הפנימי של הגמרא הבאה:

"בשעה שישראל אומרים אמן יהא שמיה רבא הקדוש ברוך הוא מנענע בראשו".

"מנענע בראשו" - הכוונה היא שה' מגלה את ה'ראש' שלו - את מה שלפני כל הגילויים שלו - את התענוג שלו ממנו.

וזהו "ראשון לציון" שבבחינת 'ציון' 'כנסת ישראל', מאיר בחינת 'ראשון' הנ"ל. והיינו כי 'ציון' נקרא דוקא כשיש התכללות מכל הג' קוין דתורה ועבודה וגמילות חסדים כנ"ל. והתכללות הג' קוין הנ"ל זהו בחינת 'סגול'. וידוע שכאשר יש התכללות הג' קוין מאיר עוד בחינה היותר עליונה והיינו בחינת 'סגולתא' וכענין ברכת הזימון שבשלשה דוקא אומרים נברך כו'

כאשר אנחנו "ציון" ואנחנו עובדים את ה' יתברך בעשיית חסד, תפילה ותורה שכנגד המידות - חסד גבורה ותפארת, אנחנו במדרגת 'סגול'. שלושת המידות הקדושות מתוארות בקבלה כעומדות בצורת סגול: חסד - ימין למעלה, גבורה - שמאל למעלה ותפארת - באמצע מתחתיהם.

כאשר אנחנו מגיעים למדרגת 'סגול', ה' מאיר עלינו את מדרגת 'סגולתא' אותה נבין עוד מעט השייכת לתענוג של ה' - 'ראשון'.

לכן דווקא כששלושה אוכלים יחד - הם יוצרים שלימות של מדריגת "סגול" ויכולה לשרות עליהם הארה גבוהה יותר - ברכת הזימון.

עכשיו אנחנו יכולים להבין את הפסוק בישעיהו - "ראשון לציון". הארת ה'ראשון' - התענוג העצמי של ה' שייכת ל"ציון" - לנו כאשר אנחנו שלמים בעבודה שלנו.

וענין סגולתא הוא בחינת 'קדש הקדשים' כי 'סגולתא' היינו שנקודה האמצעית היא עליונה ולמעלה מהשני נקודות וזהו 'קדש הקדשים'. כי 'קדשים' תרי זהו חכמה ובינה. אבל 'קדש הקדשים' שהוא מובדל ומרומם מהקדשים דחכמה ובינה זהו בחינת 'כתר עליון'.

אחד מטעמי התורה הוא 'סגולתא' והצורה שלו הפוכה מסגול - שתי נקודות שמעליהם עומדת באמצע עוד נקודה. על פי הקבלה ה'סגולתא' היא ספירת הכתר העליונה. שתי הנקודות התחתונות אלו הספירות - חכמה ובינה והנקודה העליונה היא ספירת הכתר המתוארת בקבלה כעומדת עליהם. ספירת הכתר נקראת גם 'קודש הקדשים'.

ספירת החכמה היא תחילת ההתגלות של ה' לעולם וספירת הבינה היא כאשר ההתגלות קצת יותר מתרחבת ומתפרטת. שניהם נקראים 'קודשים' מכיוון שההתגלות של ה' אלינו היא קדושה ונעלית ממנו. ספירת הכתר נקראת 'קודש הקדשים' מכיוון שהיא קדושה ונבדלת אף מהספירות חכמה ובינה. היא לא התגלות של ה' אלינו אלא המקום אצל ה' עוד לפני שהוא פונה החוצה.

נמצא שבבחינת 'ציון' שהוא כשיש בנשמות ישראל התכללות כל הג' קוין דתורה ועבודה וגמילות חסדים מאיר בחינת 'סגולתא' 'קדש הקדשים' שהוא בחינת 'כתר עליון'. וזהו שאומרים בהושענות "ציון המצוינת קדש הקדשים". וזהו "ראשון לציון" שבבחינת 'ציון' מאיר בחינת "אני ראשון" כנ"ל.

לסיכום:

כשאנחנו לומדים תורה, מתפללים ועושים חסד - אנחנו הכי מי שאנחנו באמת ובשלימות ואז קוראים לנו "ציון". ממילא ספירת הכתר המכונה 'סגולתא' ו'קודש הקדשים' מאירה עלינו. כלומר, ה' רואה אותנו ככה כשאנחנו מי שאנחנו באמת והוא 'נדלק' עלינו ומתענג ממנו. מתגלה הקשר העצמי של ה' אלינו.

זו הכוונה הפנימית באמירת ההושענות - "ציון המצוינת קודש הקדשים". - ישראל בשיא שלהם מציינים את ה' ומגלים את התענוג הנעלה מכל גילוי.

וכפי שהוסבר מקודם יש להבין כך גם את הפסוק - "ראשון לציון".

ובזה יובן המדרש רבה: "אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא - לכולם נתת בן זוג" א"ב ג"ד ה"ו. "ולי לא נתת בן זוג. והשיב לה הקדוש ברוך הוא - כנסת ישראל יהיה בן זוגך" ולכאורה אין זה מובן מה נצרך שבת לבן זוג? וגם התשובה "כנסת ישראל יהיה בן זוגך". משמע שכנסת ישראל יהיה בחינת דכר ומשפיע לשבת. שזהו לשון בן זוגך

כתוב במדרש:

"אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא: לכולם נתת בן זוג (לכל הימים - ראשון ושני, שלישי ורביעי וחמישי ושישי) ולי לא נתת בן זוג. אמר הקדוש ברוך הוא: כנסת ישראל יהיה בן זוגך".

על גבי המדרש עולות שתי שאלות:

א. מה הכוונה ששבת קודש צריכה 'בן זוג'? הרי כמו שכולנו יודעים שבת היא לא בן אדם!

ב. מלשון המדרש - "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" נשמע שבמערכת היחסים הזאת, שבת תהיה האשה-המקבלת וכנסת ישראל תהיה הבעל-המשפיע. לכאורה המצב הוא הפוך - שבת קודש היא זאת שמשפיעה עלינו קדושה ורוממות!

והענין כמו שכתוב "ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם". "קדש" הוא חכמה עלאה. כי תכלית עליות דשבת הוא עליות הדיבור בחינת מלכות בבחינת חכמה עלאה. והנה ששת ימי החול הם חיצוניות ו' קצוות דאצילות שיוורדים ומתלבשים בבי"ע. ולכן נק' ימי החול וזהו לי לא נתת בן זוג. כי הקדש אינו מתערב עם החול בשום פנים.

בשביל לענות על השאלות הללו, נכיר קודם קצת יותר את שבת וימי החול.

הפסוק אומר על שבת שהיא 'קודש' - "ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם". לפי הקבלה 'קודש' הוא כנגד ספירת החכמה. בהתעלות של שבת קודש, הדיבור - התקשורת החיצונית עם ה' עולה לספירת החכמה וניכר ומתגלה בה שאנחנו וה' יתברך זה דבר אחד. כלומר אנחנו מדברים עם ה' ומתייחסים אליו כאילו הוא מבחוץ אלינו כשברקע יש תחושה שאנחנו וה' זה בכלל דבר אחד.

לעומת זאת, המהות של ימי החול היא הפוכה - בהם מרגישים את הנפרדות מה'. כתוב בקבלה שששת ימי החול מגיעים מהחיצוניות של ששת המידות [שכנגד ששת הצדדים - מעלה, מטה, מזרח, מערב, צפון ודרום] שבעולם

האצילות, שמתגלה בעולמות הנמוכים הנפרדים - בריאה יצירה ועשייה. כלומר לא מהמידות האלוניות האינוסופיות של ה' יתברך אלא מאיך שהם יורדות להיות ההנהגה של המציאות הטבעית המוגבלת בפועל.

לכן, ששת הימים נקראים ימי החול. כלומר הם לא קדושים - נבדלים מהמציאות ומאחדים עם ה', אלא הם נפרדים מה' ושייכים לעולם החול - לעולם ה'סתמי' שלנו.

עכשיו אנחנו יכולים להבין מדוע ימי החול הם בני זוג אחד של השני - הם כולם קשורים למציאות הנפרדת מה'. לעומת זאת שבת קודש קשורה לקדושה - נבדלות מהמציאות ולהתאחדות עם ה' ולכן היא לא מחוברת לימי החול - ההפוכים ממנה.

והנה כתיב "לעשות את השבת". וכתיב "לקדשו". והיינו כי שבת מצד עצמו הוא בחינת חכמה עלאה בחינת 'ראשית' כנ"ל ונקרא 'קדש'. וענין "לעשות את השבת" ו"לקדשו" היינו להמשיך הגילוי מבחינת 'ראש' ו'קדש הקדשים' בבחינת 'קדש'. כי 'קדש' עם 'קדש הקדשים' יוכל להתחבר כו'.

כתוב בפסוקים: "ושמרו בני ישראל את השבת) לעשות את השבת". "זכור את יום השבת לקדשו".

לפי הפשט הכוונה לקיים את ההלכות של שבת, אבל לפי הפנימיות הכוונה שהמדריגה הרוחנית של שבת לא מספיקה ועל גביה צריך לפעול ולהוסיף.

כפי שהוסבר קודם, בשבת קודש כל השיח עם ה' עולה לספירת החכמה - לתחילת ההתגלות של ה' לעולם - נקודת המפגש. שמה עדיין מרגישים בבהירות את אחדות ה' - שאין דבר נפרד ממנו. אבל אנחנו עלולים להשתעמם ולהרגיש שאנחנו אחד עם ה' כי ככה זה ואין בזה טעם.

לכן צריך להוסיף לשבת קודש - לאחדות ה' את 'ראש' 'קודש הקדשים' - את התענוג. כלומר זה לא סתם ככה שאנחנו וה' זה דבר אחד אלא יש בינינו קשר עצמי וה' מתענג ממנו. [תשובה לשאלה א' - שבת צריכה בן זוג כי לבד היא עלולה להיות משעממת, היא צריכה שיתגלה בה התענוג].

השבת לא יכולה להתחבר לימי החול - לנפרדות מה', אך בטח שהיא יכולה להתחבר לישראל שמגלים בה את הקשר העצמי עם ה'.

וזוהו "זכור את יום השבת". שנשמות ישראל יהיו בבחינת 'דכר' ומשפיע לשבת. והיינו לפי שכנסת ישראל נקראת 'ציון'. בחינת 'ראשון לציון' ו'קדש הקדשים'. ועל כן הם משפיעים בשבת שהיא רק בחינת 'קדש' ו'ראשית' לשון נקבה כנ"ל

כפי שהוסבר קודם אנחנו אלה שמעוררים את התענוג של ה', ולכן אנחנו אלה שמשפיעים על שבת קודש - תחושת האחדות עם ה' וגורמים שהיא תהיה מענגת לנו ולה'.

[תשובה לשאלה ב':]

כלומר כל השבוע אנחנו מרגישים נפרדים מה' ושבת קודש מרוממת אותנו וגורמת לנו להרגיש את אחדות ה' - אנחנו חלק ממנו. אבל אנחנו אלה שמעוררים את ה' יתברך לגלות שאנחנו חלק ממנו כי אנחנו נוגעים לו בעצמו והוא מתענג ממנו.

לכן כתוב: "זכור את יום השבת לקדשו" - מלשון 'זכר' - משפיע. אנחנו הבן זוג של שבת ואנחנו משפיעים עליה שהיא תהיה בתענוג.

וזהו "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" כו'. והיינו אם נפרש שבת בבחינת מלכות ש' בת אזי נקרא 'ציון' יסוד. ואם נפרש שבת בבחינת חכמה עלאה אזי נקרא 'ציון' 'קדש הקדשים'. ולכל הפירושים יהיה 'ציון' בן זוג לשבת כו':

בנוסף לכל ההסבר עד כאן ששבת היא כנגד החכמה והיא נזקקת לנו כבן זוג על מנת שנוסיף בה תענוג, ישנו הסבר נוסף:

בתוכנו, יש את זה שאנחנו מדברים עם ה' ויש את זה שאנחנו קשורים לה'. בנוסף למה שהוסבר על שבת קודש, שבת היא כנגד ספירת המלכות - הדיבור והיא כנגד זה שאנחנו מדברים עם ה'. 'כנסת ישראל' - השורש של הנשמות שלנו היא כנגד ספירת היסוד - זה שאנחנו קשורים לה'.

[שבת היא כנגד המלכות - כתוב בזוהר שפירוש המילה **שבת** - **ש' בת**, 'בת' זו המלכות שנקראת 'נוקבא' ו-ש' בעלת שלושת הפסים היא כנגד שלושת האבות-המידות חסד גבורה ותפארת שמתחברות למלכות].

שבת מתחברת לכנסת ישראל והוא נהיה הבן זוג שלה - כלומר, הדיבור שלנו עם ה' מתחבר להתקשרות עם ה'. אז, הדיבור אינו בשביל לגשר על הפער והשוני בינינו לה', אלא כי אנחנו מרגישים את הקשר המיוחד שלנו איתו ולכן אנחנו רוצים לדבר איתו.

אין, זה פשוט רוח אחרת...

ב ועתה נבוא לענין "ציון במשפט תפדה". כתיב "כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם". ופירש התרגום אונקלוס "ארי ידין ה' דינא דעמיה". והיינו מה שישפוט את האומות. אבל "על עבדיו יתנחם" כענין "וינחם ה' על הרעה כו' "

כתוב בפרשת האזינו כלפי הגאולה: "כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם".

לפי תרגום אונקלוס "ידין ה' עמו" - הכוונה היא שה' ידון את הדין שלנו ויכה את הגויים שעשו לנו רע. "ועל עבדיו יתנחם" - כלומר לעומת הגויים שאותם הוא יכה, לנו הוא יעשה טוב ו"יתחרט" כביכול על הרע שהוא עשה לנו בגלות. "יתנחם" מלשון 'להנחם' - להתחרט, כמו בפסוק "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו".

בשביל להבין את הכוונה הפנימית של הפסוק, נבין קודם פסוק אחר:

והענין דהנה בדור המבול כתיב "לא ידון רוחי באדם וגו' והיו ימיו מאה ועשרים שנה". כי 'עולם שנה נפש', 'נפש' הוא חיות ה'עולם' ו'שנה', בחינת 'ממלא כל עלמין'. אבל 'רוח' הוא בחינה עליונה מאד שלמעלה מחיות העולמות בחינת 'סובב כל עלמין'.

בסוף פרשת בראשית כתוב: "לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה".

מובא בפרשנים פירוש שמסביר את הפסוק כך:

עד עכשיו בני האדם חיו הרבה זמן וזה גרם להם להתנהג בצורה לא טובה, מעכשיו בני האדם יחיו לא יותר ממאה ועשרים שנה.

בשביל להבין את הכוונה הפנימית של הפסוק קודם נבין מהי הרוח ("רוח"):

בספר יצירה כתוב שה' טבע במציאות שלושה מימדים:

'נפש' - החיות של המציאות.

'עולם' - מרחב המקום של המציאות. אני פה, אתה שם, הוא בכלל במקום שלישי וכן על זה הדרך.

'שנה' - מרחב הזמן של המציאות - עבר הווה ועתיד.

ה'נפש' הכללית של העולם זה החיות שה' מחייה את העולם באמצעות אור ה'ממלא כל עלמין' (ממלא כל העולמות). כלומר ה' מאיר בתוך העולם לפי ההגבלות והגדרים שלו - החלוקה של המקום והזמן - ה'עולם' וה'שנה', ומחייה אותו.

לעומת ה'נפש', ה'רוח' היא האור ה'סובב כל עלמין' (סובב כל העולמות). כלומר, האור המרומם של ה' שלא מצטמצם לגבולות של העולם.

וזהו שכתוב במשיח "ונחה עליו רוח ה' וגו'" וכתוב "עד יערה עלינו רוח ממרום". והיינו שנאמר "והיו ימיו ק"כ שנה". כי מקודם היה אריכות ימים עד אלף שנה לפי שהיה מאיר רוחא דחיי מאריך אנפין. וגם תחיית המתים יהיה מבחינת רוח זה כמו שכתוב "ונתתי רוחי בכם וחייתם" וזהו "לא ידון רוחי באדם"

(היינו גם באדם העליון) ומזה נעשה עת אשר שלט האדם באדם
ונעשה למטה גלות ממש. כמו שנתבאר על פסוק טוב לחסות בה'
מבטוח באדם.

הרוח העליונה הזאת, היא זאת ששורה על המשיח - "ונחה עליו רוח ה' רוח
חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'". בנוסף היא זאת שה' "ישפוך"
עלינו בגאולה - "עד יערה עלינו רוח ממרום" והיא זאת שתחייה את המתים כמו
שכתוב בחזון העצמות היבשות - "ונתתי רוחי בכם וחייתם".

עכשיו אנחנו יכולים לחזור להבין את הפסוק:

"לא ידון רוחי באדם" - עד עכשיו האירה בעולם הרוח העליונה ונתנה חיים
לא מוגבלים. מעכשיו היא לא תאיר ויהיו רק חיים מוגבלים לפי היכולת הרגילה
של העולם - "והיו ימיו מאה ועשרים שנה".

היכולת של הרוח העליונה לחדור ולהאיר בתוך הגבולות של העולם - שה'
יתברך שמעל העולם יתגלה אלינו נובעת מהקשר העצמי של העולם, שלנו לה'.
מהאחדות הפשוטה שבאמת אנחנו וכל העולם וה' יתברך זה דבר אחד לגמרי בלי
שום שניות והרכבה. בשפת הקבלה האחדות הזו נקראת 'אריך אנפין'.

הרוח - האור האינסופי של ה' מתואר בקבלה כבעל והמציאות עצמה -
כאשה. כאשר ה' יתברך לא מאיר בעולם, המציאות - האשה נמצאת ללא בעלה.
ואז היא עלולה להיות עם איש אחר זר - עם הרע. זהו מצב של גלות, המציאות
לא עם ה' - בעלה האמיתי אלא עם הרע.

במצב הזה, הרוח - האור של ה' עוזר לנו בגלות ונמצא איתנו - "עמו אנוכי
בצרה", אבל הוא לא יכול להוציא אותנו. כך מסבירים את פנימיות הפסוק - "עת
אשר שלט האדם באדם". הרע - דמות האדם הזר, כביכול "שולט" על האדם
שהמציאות שייכת לו - על ה' יתברך.

וזהו "כי ידין ה' עמו" להיות "ידון רוחי באדם" היינו שיאיר
בחינת רוחא דחיי הנ"ל ההפך ממה שכתוב בדור המבול "לא ידין
כו' " ומזה נמשך המשפט על ב' בחינות אדם היינו שלא להיות
אשר שלט האדם כו' כנ"ל. ועל כרחק המשפט הוא מלמעלה
מבחינת אדם והיינו מבחינת "ידון רוחי באדם". וזהו כי ידין ה'
עמו וממילא נמשך מזה הבחינה "יתנחם" כו'.

עכשיו נחזור לפסוק המקורי שלנו - "כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם".

"כי ידין ה' עמו" - כלומר כשכן תאיר הרוח העליונה של ה', הפוך מ"לא ידון
רוחי באדם". "ועל עבדיו יתנחם" - ה' יתחבר אלינו בחזרה והוא כביכול
"יתחרט" על כל הדברים הלא נעימים שהוא עשה לנו בגלות.

כאשר הרוח של ה' מאירה בעולם היא עושה בו משפט - היא מסדרת אותו. המציאות חוזרת להיות עם ה' יתברך - עם האדם האמיתי שלה, והאדם של הטומאה - הרע, מקבל את העונש שלו.

האפשרות של רוח ה' לשרות בעולם שלנו ושיחזור להיות כמו הסדר האמיתי של המציאות - נובעת ממדריגה גבוהה יותר - מהאחדות המקורית של ה'.

וזהו "ציון במשפט תפדה" כי בחינת 'ציון' ממשיך מבחינת 'ראשון' ו'קדש הקדשים' כנ"ל. ועל כן ממשיכים המשפט מלמעלה בחינת "כי ידין ה' עמו" כנ"ל.

כפי שלמדנו מקודם, כאשר אנחנו 'ציון' - עובדים את ה' בשלימות, אנחנו מעוררים ומגלים את הקשר העצמי של ה' אלינו. כאשר הקשר העצמי של ה' אלינו מתגלה - האחדות הפשוטה שלנו עם ה', מתגלה שהאור של ה' ואנחנו זה לא שני דברים נפרדים. ממילא, הרוח - אור ה' יכול להאיר במציאות ולסדר אותה.

הרוח לא מעיפה, היא מסדרת!

והנה פירוש 'משפט' אינו דין כי אם שיהיה מסודר כל דבר על מקומו ומדרגתו זה נקרא 'משפט' וכמו שכתוב "והקמות את המשכן כמשפטו". וכי יש משפט לעצים? אלא קרש שזכה להנתן בצפון וכו". וכמו "חשן המשפט" שסידור האבנים ביושר לפי שבטי בני ישראל נקרא זה משפט מסודר וישר.

המהות של המושג "משפט" היא לא שורת הדין - משהו שעושים עם גבות מכווצות, אלא "משפט" זה סדר.

רואים זאת בפסוק: "והקמות את המשכן כמשפטו". התלמוד הירושלמי מסביר את המילה "כמשפטו" - שכל קרש יהיה במקום שלו, שהכל יהיה מסודר. בנוסף, התורה קוראת לחושן הנמצא על אהרן - "חושן המשפט". הוא נקרא כך על שם הסדר של האבנים שמסודרים על גביו - כל שבט במקום שלו.

ולכן גם התורה נקראת 'משפט'. כדמיתרגם "כמשפט הראשון" כהלכתא קדמייתא. והיינו כי הלכות התורה הוא שלא להתערב כשר בפסול. כי אם כשר יהיה בפני עצמו ופסול בפני עצמו כו' ולכן אמרו רבותינו ז"ל "אין הגליות מתכנשות אלא בזכות המשניות כו' כי יתנו בגוים כו'".

אם כבר הבנו מה זה משפט, נבין גם מדוע הוא כינוי לתורה.

אונקלוס מתרגם את הפסוק "כמשפט הראשון" האמור לגבי השבת שר המשקים לתפקיד שלו - "כהלכתא קדמיתא". כלומר - 'הלכות' הם תרגום טוב למילה "משפט". הסיבה לכך היא שהתורה הקדושה מסדרת את כל הערבוב של המציאות ומבדילה אותה, היא אומרת על כל דבר אם הוא טוב או רע.

חז"ל אומרים שנתקבץ מהגלות לארץ ישראל בזכות המשניות. הם דורשים את הפסוק - "כי יתנו בגוים עתה אקבצם" - 'יתנו' בארמית זה 'ישנו' - מלשון שינון משניות. הסיבה לכך היא שהתורה מסדרת את העולם וכחלק מהסדר האמיתי של המציאות אנחנו נשוב למקום שלנו - ארץ ישראל האהובה.

וזהו שכתוב "לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל כו" פירוש "משפט עמו" שיהיה ישר, דכמו שלמעלה בשרש הרי 'ישראל' - 'לי ראש' ו"עלו במחשבה" יהיה גם למטה כך (ולא יהיה גלות והיינו שלא יהיה יניקה לאדם בליעל מאדם דקדושה) והמשכת משפט זה מלמעלה מבחינת "כי ידין ה' עמו כו" הוא על ידי שגם למטה באדם שלם המשפט בעבודה. כמו שכתוב "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". דהיינו שיהא שלם בכל הג' קוין הנ"ל. ולכן "ציון" דוקא "במשפט תפדה":

נחזור לדבר על הסדר וה'משפט' שרוח ה' עושה במציאות.

כתוב - "לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל". כלומר שה' ישים את ישראל במקום האמיתי שלהם. בשורש שלנו למעלה - אנחנו העיקר, ה' חשב עלינו ואז הוא התחיל את כל התהליך של בריאת העולם. לכן קוראים לנו 'ישראל' - אותיות 'לי ראש' אנחנו הראש והעיקר. וכן חז"ל אומרים - "ישראל עלו במחשבה תחילה". (כחלק מזה, גם הרע לא יהיה המרכזי בעולם ולא ייקח לה' את ה"במה").

מקודם הוסבר על מצב בו אנחנו "ציון", אנחנו לומדים תורה ומתפללים ועושים חסד בשלימות. כל חלק בא בהשלמה לחלקים האחרים ויחד הם יוצרים עבודת ה' שלימה, מלאה וישרה. היכולת שלנו שכל החלקים יהיו בשלום ובהשלמה אחד עם השני מגיעה מכך שכולם הם ביטויים לדבר אחד - לקשר העצמי שלנו עם ה' יתברך, שבשורש אנחנו והוא דבר אחד ממש.

לכן, כאשר אנחנו "ציון" - האחדות הפשוטה מתגלה והרוח העליונה יכולה להאיר בעולם ולסדר כל דבר במקום שלו. זוהי כוונת הפסוק - "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". שמירת דרך ה' בשלימות - עושה משפט - מעוררת את ה' לסדר את המציאות.

נחזור לפסוק של המאמר:

"ציון - במשפט תפדה" - עבודת ה' השלימה ("ציון") תגלה את האחדות הפשוטה שבעקבותיה הרוח תוכל לגאול ולפדות את העולם - לעשות בו משפט וסדר פנימי.

תשובה - כאן ועכשיו!

ג ושביה בצדקה. הנה אמרו רבותינו ז"ל "שאלו לחכמה: נפש החוטאת במה תתכפר? אמרה - תמות. שאלו לנבואה כו' שאלו לתורה כו'. שאלו להקדוש ברוך הוא, אמר: יעשה תשובה ויתכפר, הדא הוא דכתיב "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך".

כתוב במדרש:

"שאלו לחכמה: חוטא מה עונשו? אמרה להם: "חטאים תרדוף רעה", שאלו לנבואה: חוטא מה עונשו? אמרה להם: "הנפש החוטאת היא תמות", שאלו לתורה: חוטא מה עונשו? אמרה להם: יביא אשם ויתכפר לו, שאלו להקדוש ברוך הוא: חוטא מה עונשו? אמר להם: יעשה תשובה ויתכפר לו, הדא הוא דכתיב (זהו שכתוב) - "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך" שהוא מורה לחטאים דרך שיעשו תשובה".

כי כל המדרגות הנ"ל דחכמה ונבואה ותורה הוא מבחינת חכמה ולמטה כו' ועל כרחך על פי חכמה אין מועיל תשובה ושאלו להקדוש ברוך הוא שהוא בחינת טוב עליון שלמעלה מהשתלשלות בחינת "טוב ה' לכל" נמשך שיועיל תשובה.

אלה ששאלו אותם בהתחלה - החכמה, הנבואה והתורה, הם הדרכים שה' טבע במציאות דרכם הוא מתגלה אלינו. הצורה הפשוטה והרגילה בה ה' מנהל אותנו ומורה לנו את הדרך. בשפה קבלית זה נקרא - "סדר השתלשלות" - מספירת החכמה העליונה ולמטה.

לפי הכללים שה' קבע ובהם הוא מנהל את הכל - אין אפשרות לשוב בתשובה. התשובה היא מסלול עוקף שה' יתברך בעצמו שקבע את כל הכללים מאפשר לנו. ה' כל כך טוב - "טוב ה' לכל", והטוב שלו אינסופי כך שהוא עוקף את כל החוקים.

וביאור הענין דאמרו רבותינו ז"ל "אין 'ועתה' אלא תשובה" וכל מקום שנאמר "ועתה" כמו "ועתה ישראל כו'" קאי על תשובה והענין כי המצות תלויים בזמן וכמו שכתוב בזוהר הקדוש על פסוק "ואברהם זקן בא בימים". כי כל יום מתקנים לבוש א' כו'. מה שאין כן תשובה בשעתא חדא ורגעא חדא. יש קונה עולמו

בשעה אחת. מה שעל פי תורה ומצוות נצרך לזה נ' שנים כו'.
ולכן נקראת תשובה "עתה" כו'.

על פי הכללים הרגילים שה' קבע, קרבת ה' נבנית לאט לאט על ידי עשיית עוד ועוד מצוות. הזוהר הקדוש מסביר שהימים המוזכרים בפסוק - "ואברהם זקן בא בימים", הכוונה לתורה ומצוות שהם הדברים שהנפש אמורה לעסוק בהם ו"למלא" בהם את הזמן - הימים. הזוהר אומר שלכל יום יש את ה"תיקון" שלו וכל הימים ביחד יוצרים "אריג" אחד של קרבת ה'.

כאשר יהודי שב בתשובה - "המסלול העוקף", הוא בבת אחת מגיע לקרבת ה' שבצורה פשוטה מגיעים אליה רק על ידי קיום תורה ומצוות הרבה שנים.
לכן חז"ל אומרים - "אין 'ועתה' אלא תשובה". התשובה שייכת ל"כאן ועכשיו" לרגע אחד שאדם שב אל ה' ומתקרב אליו.

והיינו לפי שהתשובה נמשך מבחינת טוב עליון שלמעלה מהשתלשלות על כן יכול להיות בשעתא חדא כו'. וזהו "ושביה בצדקה" שבעלי תשובה נצרכים לצדקה דוקא. שיתקנו בשעתא חדא מה שנצרך לזה נ' שנה וכמו שכתוב "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו' ". אבל 'ציון' אפילו על פי משפט תפדה:

התשובה מגיעה מהטוב האלוקי של ה' שמעל לכל הכללים והגדרים. ממילא היא לא תחת ההגבלה של הזמן ואפשר לשוב ולהתקרב לה' ברגע אחד.
אך קרבת ה' זו שה' מביא לבעל תשובה, היא "צדקה" וחסד של ה' - "ושביה בצדקה" ולא לפי מה שראוי.

לעומת זאת קרבת ה' שה' מביא לצדיק שעשה כל מה שצריך ונקרא 'ציון', היא "מגיעה" לו - "ציון במשפט תפדה".

ציון במשפט תפדה

רבי שלמה זלמן מקאפוסט – מגן אבות

"ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה". "שביה" הם מדרגת הבעלי תשובה שהיו בשביה. ולכן "בצדקה" כו'. אבל בחינת "ציון" – במשפט תפדה". ואין צריך לצדקה.

דהנה כתיב "שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה" ופירשו רבותינו ז"ל שהם צדיקים הגדולים ש"כל העולם ניזונים בצדקה והם ניזונים בזרוע" ופירש רש"י ז"ל בזכותם שאין צריכים לצדקתו של הקדוש ברוך הוא. וזהו הרחוקים מצדקה.

ויש לומר כי "ציון" הוא מדרגת צדיקים גדולים הנ"ל. דאיתא בירושלמי "חזרנו על כל המקרא ולא מצינו שנקראו ישראל "ציון" אלא בפסוק זה "ואשים דברי בפך וגו' ולאמר לציון עמי אתה". והנה בפסוק זה מבואר כל הג' דברים שעליהם העולם עומד כו'. "ואשים דברי בפך" זהו תורה "ובצל ידי כסיתך" זהו גמילות חסדים "בצל החכמה בצל הכסף". גם כל המצוות הם בחינת מקיפים ונקראים צל כו'.

"לנטוע שמים וכו'" זהו עבודה, קרבנות שעל ידם מתקיימים שמים וארץ. והוא ענין המעמדות שהיו בבית המקדש. ולכן נקראים "לנטוע כו' וליסוד כו'".

ואזי נקראים ישראל ציון. היינו כאשר הם שלמים וכלולים מכל הג' קוין דתורה ועבודה וגמילות חסדים אזי דוקא נקראים ציון.

כי "ציון" הוא לשון סימן. וכתיב "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" וכשנשמות ישראל הם בבחינת "אדם" להיות "בצלמנו כדמותנו" ממש דהיינו על ידי שהם שלמים בג' קוין הנ"ל אזי נקראים "ציון" לשון אות וסימן כו'.

ולכן ציון זהו מדרגת צדיקים הגדולים שנק' אבירי לב הרחוקים מצדקה. ולכן במשפט תפדה שא"צ לצדקה כו' משא"כ שביה בצדקה דוקא ולא עפ"י משפט.

והענין דכתיב "ראשון לציון" וידוע מה שנתבאר בתורה אור על פסוק "זכור" הראשון, שחכמה עלאה נקראת 'ראשית' לשון נקבה בחינת 'מקבל', ובחינת 'אין' מקור החכמה נקראת 'ראש' לשון זכר. או 'ראשון' כמו שכתוב "אני ראשון כו' ". והוא בחינת עתיק יומין מקור התענוגים וזהו "אשר קדשנו במצותיו" 'אשר' הוא אותיות 'ראש'. והנה 'ישראל' אותיות 'לי ראש' והיינו שנשמות ישראל ממשיכים בבחינת 'ראשית' חכמה כו' ' הגילוי מבחינת 'ראש' וזהו "בשעה שישראל אומרים אמן יהא שמיא רבא הקדוש ברוך הוא מנענע בראשו" שהוא בחינת 'ראש' הנ"ל.

וזהו "ראשון לציון" שבבחינת 'ציון' 'כנסת ישראל', מאיר בחינת 'ראשון' הנ"ל. והיינו כי 'ציון' נקרא דוקא כשיש התכללות מכל הג' קוין דתורה ועבודה וגמילות חסדים כנ"ל. והתכללות הג' קוין הנ"ל זהו בחינת 'סגול'. וידוע שכאשר יש התכללות הג' קוין מאיר עוד בחינה היותר עליונה והיינו בחינת 'סגולתא' וכענין ברכת הזימון שבשלשה דוקא אומרים נברך כו'

וענין סגולתא הוא בחינת 'קדש הקדשים' כי 'סגולתא' היינו שנקודה האמצעית היא עליונה ולמעלה מהשני נקודות וזהו 'קדש הקדשים'. כי 'קדשים' תרי זהו חכמה ובינה. אבל 'קדש הקדשים' שהוא מובדל ומרומם מהקדשים דחכמה ובינה זהו בחינת 'כתר עליון'.

נמצא שבבחינת 'ציון' שהוא כשיש בנשמות ישראל התכללות כל הג' קוין דתורה ועבודה וגמילות חסדים מאיר בחינת 'סגולתא' 'קדש הקדשים' שהוא בחינת 'כתר עליון'. וזהו שאומרים בהושענות "ציון המצוינת קדש הקדשים". וזהו "ראשון לציון" שבבחינת 'ציון' מאיר בחינת "אני ראשון" כנ"ל.

ובזה יובן המדרש רבה: "אמרה שבת לפני הקדוש ברוך הוא - לכולם נתת בן זוג" א"ב ג"ד ה"ו. "ולי לא נתת בן זוג. והשיב לה הקדוש ברוך הוא - כנסת ישראל יהיה בן זוגך" ולכאורה אין זה מובן מה נצרך שבת לבן זוג? וגם התשובה "כנסת ישראל יהיה בן זוגך". משמע שכנסת ישראל יהיה בחינת דכר ומשפיע לשבת. שזהו לשון בן זוגך

והענין כמו שכתוב "ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם". "קדש" הוא חכמה עלאה. כי תכלית עליות דשבת הוא עליות הדיבור בחינת מלכות בבחינת חכמה עלאה. והנה ששת ימי החול הם חיצוניות ו' קצוות דאצילות שיורדים ומתלבשים בבי"ע. ולכן נק' ימי החול וזהו לי לא נתת בן זוג. כי הקדש אינו מתערב עם החול בשום פנים.

והנה כתיב "לעשות את השבת". וכתוב "לקדשו". והיינו כי שבת מצד עצמו הוא בחינת חכמה עלאה בחינת 'ראשית' כנ"ל ונקרא 'קדש'. וענין "לעשות את השבת" ו"לקדשו" היינו להמשיך הגילוי מבחינת 'ראש' ו'קדש הקדשים' בבחינת 'קדש'. כי 'קדש' עם 'קדש הקדשים' יוכל להתחבר כו'.

וזהו "זכור את יום השבת". שנשמות ישראל יהיו בבחינת 'דכר' ומשפיע לשבת. והיינו לפי שכנסת ישראל נקראת 'ציון'. בחינת 'ראשון לציון' ו'קדש הקדשים'. ועל כן הם משפיעים בשבת שהיא רק בחינת 'קדש' ו'ראשית' לשון נקבה כנ"ל

וזהו "כנסת ישראל יהיה בן זוגך" כו'. והיינו אם נפרש שבת בבחינת מלכות ש' בת אזי נקרא 'ציון' יסוד. ואם נפרש שבת בבחינת חכמה עלאה אזי נקרא 'ציון' 'קדש הקדשים'. ולכל הפירושים יהיה 'ציון' בן זוג לשבת כו'.

ב ועתה נבוא לענין "ציון במשפט תפדה". כתיב "כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם". ופירש התרגום אונקלוס "ארי ידין ה' דינא דעמיה". והיינו מה שישפוט את האומות. אבל "על עבדיו יתנחם" כענין "וינחם ה' על הרעה כו' "

וזהו שכתוב במשיח "ונחה עליו רוח ה' וגו'" וכתוב "עד יערה עלינו רוח ממרום". והיינו שנאמר "והיו ימיו ק"כ שנה". כי מקודם היה אריכות ימים עד אלף שנה לפי שהיה מאיר רוחא דחיי מאריך אנפין. וגם תחיית המתים יהיה מבחינת רוח זה כמו שכתוב "ונתתי רוחי בכם וחייתם" וזהו "לא ידון רוחי באדם" (היינו גם באדם העליון) ומזה נעשה עת אשר שלט האדם באדם ונעשה למטה גלות ממש. כמו שנתבאר על פסוק טוב לחסות בה' מבטוח באדם.

וזהו "כי ידין ה' עמו" להיות "ידון רוחי באדם" היינו שיאיר בחינת רוחא דחיי הנ"ל ההפך ממה שכתוב בדור המבול "לא ידין כו' " ומזה נמשך המשפט על ב' בחינות אדם היינו שלא להיות אשר שלט האדם כו' כנ"ל. ועל כרחק המשפט הוא מלמעלה מבחינת אדם והיינו מבחינת "ידון רוחי באדם". וזהו כי ידין ה' עמו וממילא נמשך מזה הבחינה "יתנחם" כו'.

וזהו "ציון במשפט תפדה" כי בחינת 'ציון' ממשיך מבחינת 'ראשון' ו'קדש הקדשים' כנ"ל. ועל כן ממשיכים המשפט מלמעלה בחינת "כי ידין ה' עמו" כנ"ל.

והנה פירוש 'משפט' אינו דין כי אם שיהיה מסודר כל דבר על מקומו ומדרגתו זה נקרא 'משפט' וכמו שכתוב "והקמות את המשכן כמשפטו". וכי יש משפט לעצים? אלא קרש שזכה להנתן בצפון וכו'". וכמו "חשן המשפט" שסידור האבנים ביושר לפי שבטי בני ישראל נקרא זה משפט מסודר וישר.

ולכן גם התורה נקראת 'משפט'. כדמתרגם "כמשפט הראשון" כהלכתא קדמייתא. והיינו כי הלכות התורה הוא שלא להתערב כשר בפסול. כי אם כשר יהיה בפני עצמו ופסול בפני עצמו כו' ולכן אמרו רבותינו ז"ל "אין הגליות מתכנשות אלא בזכות המשניות כו' כי יתנו בגוים כו'".

וזהו שכתוב "לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל כו'" פירוש "משפט עמו" שיהיה ישר, דכמו שלמעלה בשרש הרי 'ישראל' - 'לי ראש' ו"עלו במחשבה" יהיה גם למטה כך (ולא יהיה גלות והיינו שלא יהיה יניקה לאדם בליעל מאדם דקדושה) והמשכת משפט זה מלמעלה מבחינת "כי ידין ה' עמו כו'" הוא על ידי שגם למטה באדם שלם המשפט בעבודה. כמו שכתוב "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט". דהיינו שיהא שלם בכל הג' קוין הנ"ל. ולכן "ציון" דוקא "במשפט תפדה":

ג' ושביה בצדקה. הנה אמרו רבותינו ז"ל "שאלו לחכמה: נפש החוטאת במה תתכפר? אמרה - תמות. שאלו לנבואה כו' שאלו לתורה כו'. שאלו להקדוש ברוך הוא, אמר: יעשה תשובה ויתכפר, הדא הוא דכתיב "טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך".

כי כל המדרגות הנ"ל דחכמה ונבואה ותורה הוא מבחינת חכמה ולמטה כו' ועל כרחך על פי חכמה אין מועיל תשובה ושאלו להקדוש ברוך הוא שהוא בחינת טוב עליון שלמעלה מהשתלשלות בחינת "טוב ה' לכל" נמשך שיועיל תשובה.

וביאור הענין דאמרו רבותינו ז"ל "אין 'ועתה' אלא תשובה" וכל מקום שנאמר "ועתה" כמו "ועתה ישראל כו'" קאי על תשובה והענין כי המצות תלויים בזמן וכמו שכתוב בזוהר הקדוש על פסוק "ואברהם זקן בא בימים". כי כל יום מתקנים לבוש א' כו'. מה שאין כן תשובה בשעתא חדא ורגעא חדא. יש קונה עולמו בשעה אחת. מה שעל פי תורה ומצוות נצרך לזה נ' שנים כו'. ולכן נקראת תשובה "עתה" כו'

והיינו לפי שהתשובה נמשך מבחינת טוב עליון שלמעלה מהשתלשלות על כן יכול להיות בשעתא חדא כו'. וזהו "ושביה בצדקה" שבעלי תשובה נצרכים לצדקה דוקא. שיתקנו בשעתא חדא מה שנצרך לזה נ' שנה וכמו שכתוב "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא כו' ". אבל 'ציון' אפילו על פי משפט תפדה:

כולנו מכירים שיש כזה דבר תשובה.

לפעמים אנחנו מתנהגים לא טוב ולא עושים מה שה' רוצה. אז אנחנו צריכים לשוב בתשובה. להודות בזה שעשינו משהו לא טוב, להתחרט על כך ולהחליט שמעכשיו בעזרת ה' לא נעשה את זה שוב.

בצורה פשוטה היינו יכולים לחשוב שתשובה היא חלק מהסדר הרגיל של המציאות. ה' ידע מראש שלא כולם יהיו צדיקים מושלמים שלא חוטאים אף פעם - "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא". לכן הוא קבע דרך איך מתקנים חטאים. התשובה היא באמת מיוחדת כי היא מצווה של "בדיעבד", אנחנו לא אמורים להגיע לסיטואציה בה אנחנו צריכים אותה. אבל אחרי שזה המצב שלנו - היא מצווה ככל המצוות.

ר' שלמה זלמן, המגן אבות, מחדד לנו שזה לא ככה.

התשובה היא חריגה לא "קובנציונלית" מהסדר של המציאות. לפי הכללים הרגילים שה' קבע, זה לא "עובר". האפשרות לשוב ברגע אחד אל ה' יתברך, מגיעה מכך שהוא נותן לנו "לעקוף" את כל הכללים ולהגיע ישר לידיים שלו. הביטוי הכי חזק לכך זה המהפך המהיר של התשובה. למציאות יש הגבלה של זמן, בשביל להוביל איזשהו מהלך או שינוי נדרש זמן מסוים. מרחב בו יהיה אפשר לקדם את השינוי. התשובה הולכת חזק נגד הטבע הזה. ברגע אחד אנחנו יכולים לשוב לה' יתברך ולעבור את השינוי הכי מהותי שיכול להיות להפסיק להיות נגד ה' ולהתחיל להיות עם ה'.

הצד הלא טבעי של התשובה שהיא משהו שהולך נגד הכללים, נותן לתשובה את הטעם המיוחד שלה. את ההרגשה שלה' באמת אכפת ממנו והוא אוהב אותנו ברמות ולכן הוא בעצמו פושט את ידיו אלינו ומחזיר אותנו לידיים האוהבות שלו.

מוקדש לעילוי נשמות

מו"ר רוח-אפנו האהוב והיקר
הרב שניאור זלמן מרדכי
בן מנחם מענדל קץ

הרב בנימין דב בן טוביה רוזנצויג

מיזם "המאמר השבועי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

המאמר
השבועי

אחי, אתה שדכן?

פשוט שבת קודש מחפשת בן זוג
בעצם, עזוב. ה' כבר סידר לה מישהו...